

BORIS DEŽULOVÍČ

**POGLAVNIKOVA
BAKTERIJA**

■ Laguna ■

BIBLIOTEKA

1. Marina Vujčić, *Pedeset cigareta za Elenu*
2. Slavenka Drakulić, *Nevidljiva žena*
3. Ante Tomić, *Pogledaj što je mačka donijela*
4. Predrag Ličina, *Bljuzga u podne*
5. Josip Mlakić, *O zlatu, ljudima i psima*
6. Boris Dežulović, *Jebo sad hiljadu dinara*
7. Jurica Pavičić, *Žena s drugog kata*
8. Milana Vlaović, *Bomboni od meda*
9. Ante Tomić, *Čudo u Poskokovoj Dragi*
10. Semezdin Mehmedinović, *Me' med crvena bandana i pahuljica*
11. Olja Savičević Ivančević, *Adio, kauboju*

Copyright © 2007, Boris Dežulović
Copyright © ovog izdanja 2021, LAGUNA

BIBLIOTEKA BEZ PREVODA
Knjiga 12

POGLAVNIKOVA BAKTERIJA

Sadržaj

Velika laž Bepa Partugolotovog.	9
<i>Batman: the beginning</i>	27
Crveni šejtan	41
Smrt	51
Poglavnikova bakterija.	81
Bijela točka	129
<i>O autoru</i>	157

Velika laž Bepa Partugolotovog

DA JE UMRO UGO K., stari ribar bez kažiprsta i srednjaka desne ruke, saznao sam tek godinu dana kasnije. U novinama, ispod stare fotografije s pečatom Narodne Republike Hrvatske u kutu, stajala je zahvala osoblju Odjela onkologije splitske bolnice i svima koji grob kite cvijećem, te kratka poruka – „nono, ne brini, ja ću gledat na mamu“.

U priči koja slijedi ostali smo, dakle, živi još samo Bepo i ja, ukoliko je i on još živ. Kad sam ga posljednji put vidio, imao je više od sedamdeset i – mada u snazi i živih pokreta – iz grla su mu umjesto riječi izlazile tek prljavožute krpice duhanskog kašlja. Ne zato što u to nisam bio siguran – u to, naime, je li Bepo još živ – već i iz razloga o kojima ću pričati kasnije, moglo bi se reći da sam tako, nakon Ugove smrti, ostao jedini živi vlasnik prave istine o Bepovoj legendi, istine od koje je i on sâm, kako ćemo vidjeti, odavno odustao.

* * *

Uga K. upoznao sam prije točno deset godina, jednoga od onih dana na koje Otočani misle kad ljeti govore kako je jeben život na Otoku zimi, kad ih tjeskobni jugozapadni vjetar pomete s rive i nagomila u zabijene kutke, u hrpice, poput crvenoga lišća divlje loze s odrina – mlađi svijet u barove uređene u nekadašnjim konobama, a starije u Pučku čitaonicu. Oko velikih stolova na kojima se igraju briškula, šah ili domino, umorni se starci zbrajaju, rekonstruiraju rodoslovna stabla i otkrivaju nove, nepoznate detalje drevnih predaja i mjesnih mitova.

Prilika koja me dovela u zadimljenu Pučku čitaonicu nije važna za ovu priču. Legendu o Bepu ionako sam znao otprije, a do nje smo u razgovoru nabasali sasvim slučajno, kad je posao zbog kojega sam došao već bio obavljen, neobavezno ćakulajući o mome djedu, kojega stariji mještani i danas spominju kao najljepši glas u pamćenoj povijesti crkvenog zbora, ali i najveću otočku ljubavnu batinu, o kojoj su kružile priče čudesne i nevjerojatne kao i ona o Bepu Partugolotovom, čovjeku koji je golim rukama uhvatio morskog psa.

Moj djed Milan, kao i svaki Otočanin, mogao je birati između dva života – na otoku i na moru – i izabrao je otok, objašnjavajući jednostavno kako čovjek nije srdela. Svemogući je Bog samo jednog čovjeka napravio da hoda po vodi – govorio je on, iako su svi znali da je život na otoku izabrao zato što na moru nema žena i što sirene ne postoje. Radio je u tvornici

sardina – Fabrici, kako su je zvali na Otoku – gdje je s Nikotom, unukom Zorzija Portugalca, na tvorničkoj traci znao tako zapjevati da bi se cijela velika hala načas pretvorila u crkvu. Svi bi u gotovo religioznom zanosu slušali djedov tenor i Nikotov šekondo, zbog čega je veliki stroj, kaže njihova legenda, svaki dan zatvarao i do stotinjak praznih konzervi. I nakon što bi ih nadglednik smjene razdvojio, oni su se svojim glasovima ponovo nalazili, nadglasavajući strojeve i omamljujući radnike na traci, pa je – pričalo se – vlasnik tvornice intervenirao kod župnika, ne bi li ih ovaj nekako uvjerio da je bogohulno svete pjesme pjevati u smrdljivoj Fabrici.

Bit će da zbog toga nadglednik nije prijavljivao Nikota kad ga je u Fabrici mijenjao njegov rođak, Portugalčev mlađi unuk Bepo. A bilo je to svaki put kad bi se oko Lanterne pojavila golema jata srdela, i kad je na ribaricama trebao svaki par otočkih ruku. Ribari, naime, Bepa nisu htjeli na brodu, iako je bio čudesno vješt mali ribolovac, jer njima nisu trebala djeca koja znaju izvući dva kilograma tešku komarču, već par snažnih ruku koje mogu izvući pet kvintala srdela. A bio je taj Bepo i blago zaostao u razvoju, mada poznat po dosjetkama i uncutarijama kakve ne bi pale na pamet ni onima što im je Bog dao pameti da po njoj padaju mnogo veće i važnije stvari.

Bepo, Bepo Portugalčev, pomislio sam.

„Je li to Bepo Partugolotov, onaj što je golim rukama ulovio morskoga psa?“, upitao sam starce za stolom.

„Da, to je on“, odgovorio mi je tada Ugo K. „A ti znaš za tu priču, je li?“

„Naravno da znam“, rekao sam.

Naravno da sam znao priču o Bepu Partugolotovom, ona je odavno već pripadala živoj povijesti Otoka, kao i slavne priče o čuvenom otočkom vinu koje je Gaju Juliju Cezaru bilo čarobnim napitkom pred pohod na Britaniju, ili o drugom jednom velikom Rimljaninu, samom Svetom Ocu Papi, koji se za davne jedne garbinade sklonio ovdje na putu za Mletke. Istina, Bepovu priču nisam čuo u nekom od otočkih lokala, u kojima se i danas čuva, jer na Otoku nikad nisam živio, već jedne od onih splitskih nedjelja kad nam je tetka donosila pogaču od slanih srdela, kad se igrala tombola i govorilo tajnim otočkim jezikom čudnih slogova, čarobne melodije i nedokučivih ritmova.

Iz nekog potpuno nepoznatog razloga, kao po nepisanom obiteljskom statutu, nikad na tim sjedeljicama nisu razgovarali sugovornici najbliži jedan drugom, već isključivo oni sa suprotnih krajeva stola, pa bi se nedjeljni ručak brzo pretvorio u grleni kaos razuzdanog smijeha, promukle pjesme, žučnih rasprava i nevjerojatnih priča. Iz takve sam jedne kakofonije prvi put razabrao Bepovo ime i neobičan mu nadimak – Partugolotov – shvativši tada samo da je taj osobenjak jednom napravio nešto potpuno suludo. Cijelu sam priču složio tek kad sam naučio tajni otočki jezik od neobičnih, valovitih i izduženih riječi, čitavih od slova „c“ i „z“.

Proći će petnaest godina prije nego što, sjedeći s Ugom K. u Pučkoj čitaonici na Otoku, ponovo na tom jeziku čujem ime Bepa Partugolotovog i legendu o njegovom čudesnom pothvatu. Događaj o kojemu je

riječ morao se zbiti negdje početkom sedamdesetih, jer su se nakon kraće rasprave i Ugo i njegovi veterani složili da je to bilo one godine kad je na Otoku sagrađen hotel. Zaključio sam da je to najvjerojatnije bilo iste one godine kad sam na obiteljskom ručku prvi put čuo njegovo ime, što znači da otac i njegova braća nisu onomad pričali o legendi, već o nečemu što se na Otoku upravo bilo dogodilo, i ta je spoznaja bila upravo dječaćki uzbudljiva.

Te smo sedamdeset i neke, kao i svake sedamdeset i neke, bili na godišnjem odmoru na Otoku i možda bismo – da smo ostali još dan-dva – i mi na plaži vidjeli kako Bepo s morskim psom pod rukom izlazi iz mora i odlazi u legendu.

Bilo je toplo i tiho rujansko jutro te sedamdeset i neke u otočkom portu, gdje je Bepo Partugolotov, kao i svakoga svoga jutra, čekao da se ribari vrate s mora i bace mu konope koje će on spretno pohvatati u zraku i vezati oko kamenih kolona na mulu. Na palubi jedne ribarice toga je jutra ugledao u mrežu zarobljenog morskog psa modrulja, prilično velik komad beštije – moglo je u njemu biti, kad se oljušte svi slojevi višegodišnjeg prepričavanja i preuveličavanja, nešto više od dva, možda dva i pol metra.

Bepo, čovjek priprost i malo pomaknut na svoju stranu, čiji je cijeli dotadašnji život mogao stati u konzervu sardina, imao je svoje trenutke – možda kratke poput života sunčeva bljeska na krijesti sjevernog vala, ali bistre i nepredvidljive poput najsloženijih šahovskih

poteza. U jednom takvom trenutku gledao je u mrtvo, crno oko velike psine na palubi ribarskoga broda, i već u sljedećem trenutku imao je plan.

Legenda dalje pripovijeda kako je Bepo umolio ribare da mu posude psa na dva-tri sata, kako su se oni smijali i pitali ga što će raditi s crknutim morskim psom tri sata, kako je mrtav ozbiljan odgovorio da će im ga vratiti, da će i platiti ako treba, odradit će čisteći palubu i mreže, samo neka mu pozajme veliku plavu beštiju na nekoliko sati. I više iz znatiželje nego što su oni bili dobri ljudi da ispunjavaju želje mjesnim redikulima, ribari su Bepu posudili psinu, premda im on nije želio odati kojega će mu vruga uopće morski pas modrulj od dva i pol metra, i to samo na dva-tri sata.

Legenda dalje kaže kako su ribari pomogli potom privezati modrulja uz Bepovu malu, tamnoplavu drvenu brodicu jedva koji pedalj dužu od zvjერი, nakon čega je Bepo – morao je izgledati poput Hemingvejevog nesretnog starog Santjaga – odveslao prema Puntí. Nadomak plaži ispred novoga hotela, na samom kraju žala, tamo iza oštre sive hridi, Bepo je vezao svoj brodić i u more duboko niti metar spustio lešinu morskog psa. Potom se skinuo, za suknene gaće zadjenuo veliki nož, i pridržavajući psinu pod desnom rukom skutrio se iza velike stijene.

Legenda dalje kazuje kako je Bepo tu čekao satima, sve dok se žalo pred hotelom nije napunilo turistima, ružičastim kontinentalcima s luftmadracima i luftbalonima, pohanom piletinom, paštetama, paradajzom i neodgojenom djecom, i kako je onda Bepo s mrtvim modruljem pod rukom polako skliznuo iza stijene, da

bi u moru koje mu je dosegalo do žute brade lagano stigao do plaže, nadomak prvih kupača, tu duboko udahnuo i tiho se spustio pod površinu.

Legenda o Bepu Partugolotovom dalje priča kako je, jednoga vrelog jutra s kraja ljeta sedamdeset i neke, omaru na hotelskoj plaži zaparao dugačak, jeziv krik pomiješan s morskom pjenom, i kako su se prestravljeni kupači okrenuli prema stijenama na kraju žala. Tamo je, uz neljudski urlik, iz crvenog vrtloga izronio mršav muškarac žute brade s velikim nožem u desnoj ruci – „ljudi, to je Bepo!“ – a za njim silueta neke goleme životinje, poput dupina ili morskoga psa – „jest, morski pas!“ – pa su onda obojica nestali pod površinom, da bi nakon dvije sekunde vrele tišine izobličeni ženski glasovi stali dozivati djecu, a ljudi u panici istrčavati iz mora, zapinjući i padajući jedni preko drugih.

Onda je Bepo iznenada izronio iz mora, sijevnula je oštrica noža, pa je opet nestao u pjenu, potom je zrak zasjekla trokutasta peraja, krvave su ralje izletjele iz vira, pa ponovo ruka s nožem, oštrica zabijena u crno oko nemani, jedanput, dva puta, bjelasao se zlokobno trbuh velike ribe, uvalom odjekivali krikovi s obale – „zovite miliciju, neka netko zove miliciju!“ – ruka, nož, krv, ralje, pjena, peraja, čovjek, zvijer, vrisak, pa opet ruka, nož, krv, ralje, pjena, i tako, vele, punih deset minuta, čitavu vječnost trajala je epska borba čovjeka i nemani, sve dok na koncu iz vrtloga slane krvi polako, iscrpljen i krvav, nije izašao Bepo Partugolotov.

Teškim korakom, s velikim nožem u lijevoj ruci i dva i pol metra dugačkim morskim psom pod desnom, doteturao je Bepo do plicaka, gdje je golemo modro

truplo spustio na dno, da mu leđna peraja viri nad površinom i poput Svečevih moći navuče zaprepaštene poglede ružičastih turista, zatim je oprao nož u moru i zadjenuo ga o konop vezan oko gaća, oslonio se dlanovima o koljena, iskašljao oblačić morske prašine i glasno izustio: „Jeba mu pas mater!“

Toga jutra Bepo je bio veliki junak, klikitali su njemu u čast svi otočki galebovi i svi ruski fotoaparati, slikale se s njim sve žene i sva djeca na plaži, virili su debeli crveni muškarci u razjapljene čeljusti morskoga čudovišta, a onda, kao poniženi, dizali poglede prema mršavom Bepu, koji im je objašnjavao da morski psi, suprotno raširenom vjerovanju, zapravo najčešće napadaju upravo u plićaku, da modrulji pak rijetko napadaju ljude i da ne zna zašto je ovaj došao do plaže, da je luda sreća što se on toga jutra zatekao tu, vadeći volke za lov na komarče, još luđa što je uza se imao nož, a najluđa da je sreća što je psinu pogodio u oko, i to iz prve, jer jedini je način da preživite napad morskoga psa, tumačio je Bepo još uvijek teška daha, da ga ubodete u oko, nožem, šilom, iglom za mreže ili prstom, bilo čim.

Onda je podigao njušku psine i krenuo nožem izvaditi jedan trokutasti zub lijepoj Slovenki za uspomenu, ali u trenutku kad je zabio oštricu u modruljeve desni lijepa se Slovenka zaljuljala i onesvijestila, pa je Bepo samo zagrgoljao osmijehom širokim i još krvavim od dugačke, okomite brazgotine, pokazujući najprije u ralje na žalu, pa u svoja mala, krezuba usta u sivožutoj bradi.